

บทที่ 4

สรุปและข้อเสนอแนะ

การศึกษาพัฒนาแนวปฏิบัติทางคลินิกเพื่อการเสริมสร้างพลังอำนาจแก่ผู้ดูแลผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมอง ผู้ศึกษาขอเสนอบทสรุปและข้อเสนอแนะในการศึกษาและประเด็นเกี่ยวกับเรื่องการศึกษา ดังต่อไปนี้

1. บทสรุป
2. สะท้อนการปฏิบัติ
3. ข้อเสนอแนะ

บทสรุป

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาแนวปฏิบัติทางคลินิกเพื่อการเสริมสร้างพลังอำนาจแก่ผู้ดูแลผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมอง โดยใช้กรอบแนวคิดของ Evidence – based practice model (IOWA, 2001) โดยเริ่มจากการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาจากแหล่งข้อมูล 3 แหล่ง คือจากประสบการณ์ในการปฏิบัติงานร่วมกับการศึกษาปรากฏการณ์ทางคลินิกโดยการสังเกตและการสัมภาษณ์เชิงลึกด้านความรู้สึก ความต้องการของผู้ดูแลในสถานการณ์จริงและทบทวนองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้อง คัดเลือกประเด็นปัญหาที่เป็นความต้องการของหน่วยงานโดยนำข้อมูลที่ได้ไปร่วมประชุมปรึกษาร่วมกับพยาบาลที่ปฏิบัติงานในงาน เพื่อพิจารณาปัญหาที่เกิดขึ้นเพื่อหาแนวทางแก้ไขและจัดตั้งทีมเพื่อดำเนินการ กำหนดคำสำคัญเพื่อสืบค้นงานวิจัยและหลักฐานเชิงประจักษ์จากฐานข้อมูลจากฐานข้อมูลงานวิจัย 24 สถาบัน , OVID, CINAHL, PUBMED, SCINCEDIRECT และสืบค้นด้วยมือ

ได้งานวิจัยและหลักฐานเชิงประจักษ์ที่เกี่ยวข้องจำนวน 8 เรื่อง จากผลการวิเคราะห์และสังเคราะห์นำข้อมูลมาจัดหมวดหมู่ได้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการเสริมสร้างพลังอำนาจแก่ผู้ดูแลผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองนำข้อมูลดังกล่าวมาเขียนพัฒนาแนวปฏิบัติทางคลินิกเพื่อการเสริมสร้างพลังอำนาจแก่ผู้ดูแลผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมอง ตามกรอบแนวคิดกระบวนการเสริมสร้างพลังอำนาจของกิบสัน(Gibson,1993)ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ

1. การค้นหาความจริงตามสถานการณ์
2. การพิจารณาไตร่ตรองหรือการสะท้อนคิดอย่างมีวิจารณญาณ

3. การตัดสินใจลงมือปฏิบัติ ดำเนินการ

4. คงไว้ซึ่งการปฏิบัติที่มีคุณค่า หาความมั่นคงของเนื้อหาในแนวปฏิบัติโดยผู้ทรงคุณวุฒิ โดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญด้านเวชศาสตร์ฟื้นฟู 2 ท่าน พยาบาลผู้เชี่ยวชาญด้านเวชศาสตร์ฟื้นฟู 1 ท่าน และปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิและ นำแนวปฏิบัติที่ได้ไปใช้กับผู้ดูแลผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองจำนวน 2 ราย ที่ติดผู้ป่วยใน ศูนย์สิรินธรเพื่อการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์แห่งชาติพบว่ามีความเป็นไปได้ในการนำแนวปฏิบัติเพื่อเสริมสร้างพลังอำนาจแก่ผู้ดูแลผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองไปใช้ในสถานการณ์จริง และจัดทำคู่มือแนวปฏิบัติทางคลินิกเสริมสร้างพลังอำนาจแก่ผู้ดูแลผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมอง เพื่อสะดวกในการนำไปใช้

สะท้อนการปฏิบัติ

การพัฒนาแนวปฏิบัติทางคลินิกเพื่อเสริมสร้างพลังอำนาจแก่ผู้ดูแลผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมอง เป็นการประยุกต์กระบวนการใช้ผลงานวิจัยของ ไอโอวา ถือเป็นการจัดความรู้รูปแบบหนึ่งในการพัฒนาแนวปฏิบัติทางคลินิกที่ดี เนื่องจากการดำเนินการโดยพยาบาลผู้ปฏิบัติงานเพื่อใช้ความรู้ที่เกิดจากประสบการณ์การทำงานผสมผสานกับองค์ความรู้ภายนอกที่ได้จากการสืบค้นหลักฐานเชิงประจักษ์ ร่วมกับการพิจารณาปัญหาตามความต้องการขององค์กรเป็นการแก้ปัญหาที่เกิดจากรากเหง้าของปัญหาอย่างแท้จริงและบุคลากรในหน่วยงานเกิดความเข้าใจและแก้ไขปัญหานี้ในทิศทางเดียวกัน ร่วมกับการคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ

1. การเลือกประเด็นปัญหาและวิเคราะห์ปัญหาในการพัฒนาแนวปฏิบัติทางคลินิก โดยแหล่งข้อมูลจากประสบการณ์ปฏิบัติงานร่วมกับการศึกษาปรากฏการณ์ในสถานการณ์จริงในการดูแลผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองและจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องทำให้สามารถสรุปประเด็นของปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างชัดเจน

2. การร่วมพิจารณาปัญหาที่เกิดขึ้นภายในหน่วยงานเป็นการร่วมพิจารณาร่วมกันของเจ้าหน้าที่ ที่ปฏิบัติงาน วิเคราะห์ถึงสาเหตุแนวทางแก้ไขปัญหโดยพิจารณาว่าปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นปัญหาที่หน่วยงานต้องการแก้ไขหรือไม่ ทำนายผลลัพธ์ ด้านสุขภาพ ค่าใช้จ่าย ความคุ้มค่า ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ จากข้อมูลการดำเนินการวิเคราะห์ประเด็นของปัญหาที่เกิดขึ้น ซึ่งจะทำให้ความเข้าใจรับทราบที่ตรงกันของเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานและเกิดความร่วมมือดำเนินการแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นในประเด็นและทิศทางเดียวกัน

3. การสืบค้นงานวิจัยและหลักฐานเชิงประจักษ์จากระบบฐานข้อมูลต่างๆและงานวิจัยที่ตีพิมพ์เผยแพร่และไม่ได้ตีพิมพ์เผยแพร่(วิทยานิพนธ์และสารนิพนธ์ระดับบัณฑิตศึกษา)เป็นการทบทวนงานวิจัยอย่างเป็นระบบข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลที่ได้และนำไปใช้ในการพัฒนาแนวปฏิบัติ เป็นการรวบรวมข้อมูลก่อนดำเนินการเพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานครอบคลุมเพียงพอ มีความสอดคล้องเหมาะสมและมีความเชื่อถือในการพัฒนาแนวปฏิบัติ ผู้ศึกษาควรมีความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษและคอมพิวเตอร์

4.การเขียนแนวปฏิบัติการทางคลินิกเพื่อเสริมสร้างพลังอำนาจแก่ผู้ดูแลผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองมี วิธีดำเนินการ รายละเอียด เนื้อหา ภาษาที่ใช้มีความชัดเจน สามารถอ่านเข้าใจง่าย และการสร้างคู่มือหรือแบบบันทึกควรนำคู่มือหรือแบบบันทึกที่มีใช้อยู่ในหน่วยงานมาประกอบใช้หรือปรับปรุงให้มีความสอดคล้องกับแนวปฏิบัติที่พัฒนาขึ้นและลดความซ้ำซ้อน

5.การหาความตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้ศึกษานำแนวปฏิบัติที่สร้างขึ้นหาความตรงจากเนื้อหาผู้ทรงคุณวุฒิประกอบด้วย แพทย์ผู้เชี่ยวชาญด้านเวชศาสตร์ฟื้นฟู 2 ท่าน พยาบาลผู้เชี่ยวชาญด้านเวชศาสตร์ 1 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องครอบคลุมของเนื้อหาความเหมาะสมของภาษาที่ใช้นำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิก่อนนำไปใช้จริง และประเมินตามยากง่ายของเนื้อหา

6.นำแนวปฏิบัติทางคลินิกเพื่อเสริมสร้างพลังอำนาจแก่ผู้ดูแลผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองไปใช้กับผู้ดูแลผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมอง 2 ราย ที่ติดผู้ป่วยในศูนย์สิรินธรเพื่อการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์แห่งชาติ จากการศึกษาผู้ศึกษาอภิปรายเหตุผลที่ทำให้เกิดผลลัพธ์ดังกล่าวเป็น ประเด็นดังนี้

6.1.ขั้นตอนการค้นพบสภาพการณ์จริง เพื่อให้ผู้ดูแลเข้าใจยอมรับกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงและสามารถค้นหาหรือมองเห็นปัญหาที่เกิดขึ้น ดังนั้นในขั้นตอนดังกล่าวผู้ศึกษาต้องรู้ข้อมูลพื้นฐานของผู้ป่วยเกี่ยวกับ ประวัติครอบครัว โรค แผนการศึกษา ซึ่งดูได้จากแฟ้มประวัติผู้ป่วย ประกอบการตรวจร่างกาย ซึ่งข้อมูลดังกล่าวที่ได้จะใช้ประกอบ การสนับสนุนให้ผู้ดูแล ทำความเข้าใจกับสภาพการณ์ที่เกิดขึ้นกับผู้ป่วยและความต้องการในการดูแลของผู้ป่วยจากผู้ดูแล ในกระบวนการให้ผู้ดูแลค้นพบสภาพการณ์จริงหรือการค้นหาปัญหาของผู้ดูแลนั้น พยาบาลผู้ให้การเสริมสร้างพลังอำนาจ ต้องเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งตัวผู้ป่วย ผู้ดูแลและครอบครัวตลอดจนรับรู้และเข้าใจในการดูแลผู้ป่วยและแผนการดำเนินชีวิตของผู้ดูแลข้อมูลจะได้จากการสัมภาษณ์แบบเชิงลึก ร่วมกับการขั้นตอน

สะท้อนคิด โดยการใช้ถามกระตุ้นให้ผู้ดูแลบอกเล่าแสดงความคิดเห็นหรือผู้ศึกษาสาธิตทักษะเช่น การเคลื่อนย้ายผู้ป่วย ให้ผู้ดูแลได้พิจารณาสะท้อนคิดอย่างมีวิจารณญาณได้ทบทวนเหตุการณ์หรือสถานการณ์และวิเคราะห์ถึงปัญหา สาเหตุของปัญหาอย่างรอบคอบและเป็นสร้างสัมพันธภาพ ความไว้วางใจระหว่างผู้ดูแลกับพยาบาลที่ปฏิบัติแต่เดิมมาเป็นการรวบรวมข้อมูลปัญหาต่างๆจากการซักถามผู้ป่วย, ญาติผู้ดูแล ซึ่งการให้ผู้ดูแลได้ค้นหาปัญหาและได้พิจารณา จึงทำให้ผู้ดูแลขาดความเข้าใจกับสภาพการณ์ที่เกิดขึ้นและปัญหายังไม่ถูกค้นพบ

6.2. ขั้นตอนการตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมที่เหมาะสม ซึ่งระยะนี้ผู้ดูแลจะตัดสินใจเลือกแนวทางปฏิบัติในการจัดการกับปัญหา โดยผู้ดูแลมีส่วนคิดวางแผนและเลือกแนวทางปฏิบัติด้วยตนเอง ผู้ดูแลเกิดความเข้าใจและมีเป้าหมายในการปฏิบัติกิจกรรมอย่างชัดเจนในขณะเดียวกัน ผู้ดูแลมีการปรับตัวในการเป็นผู้ดูแลผู้ป่วยได้อย่างเหมาะสมและเกิดความเข้าใจในการปฏิบัติการดูแลผู้ป่วยได้ดียิ่งขึ้น ดังนั้นในระยะนี้ผู้ศึกษามีการสนับสนุนให้ความรู้ฝึกทักษะการดูแลผู้ป่วย เป็นที่ปรึกษา รับฟังปัญหาติดตามเยี่ยมอย่างต่อเนื่อง

6.3. การนัดหมายเวลาในการทำกิจกรรมระหว่างผู้ดูแลผู้ป่วยกับอาจจะมีการเปลี่ยนแปลงได้ตามความเหมาะสม เพื่อให้ได้เวลาที่สอดคล้องกับผู้ดูแลผู้ป่วย

6.4. วันเวลาในการดำเนินกิจกรรมในสัปดาห์ที่ 2-3 ระยะนี้ให้ผู้ดูแลปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเองและผู้ศึกษาสนับสนุนด้านข้อมูล ความรู้ทักษะในการดูแลผู้ป่วยเพิ่มเติม ตามปัญหาของผู้ดูแลนั้น จำนวนวัน และระยะเวลาในการทำกิจกรรมนั้น ของผู้ดูแลแต่ละรายมีความแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับสภาพปัญหาของผู้ดูแลแต่ละราย

6.5. การติดตามเยี่ยมหรือสนับสนุนทักษะในการดูแลผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมอง เช่น การบริหารกล้ามเนื้อและเคลื่อนไหวข้อ การฝึกการทรงตัวทำนั้ง การฝึกเดิน ฝึกกลืน พยาบาลสามารถติดตามเยี่ยมที่ตึกกายภาพ ฝึกกิจกรรมบำบัดได้ เพื่อผู้ดูแลสามารถฝึกกับสถานการณ์จริงได้และรับการสนับสนุนคำแนะนำเพิ่มเติมจากนักกายภาพบำบัด นักกิจกรรมบำบัดข้อมูลเพิ่มเติมในการดูแลผู้ป่วยได้

6.6. พยาบาลควรมีการเสริมแรงทางบวก โดยการชมเชย ให้กำลังใจ ชี้ให้เห็นในการก้าวหน้าทางการฟื้นฟูแก่ผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองที่มีระดับความรู้สึกตัวดี เพื่อให้ผู้ป่วยมีความมั่นใจ มีกำลังใจในการฟื้นฟู ควบคู่ไปกับการเสริมสร้างพลังอำนาจแก่ผู้ดูแล

6.7. กิจกรรมการสนับสนุนด้านทักษะเฉพาะในการดูแลผู้ป่วย เช่น การฝึกกลืน การฝึกเดิน พยาบาลมีการติดต่อประสานงานรับทราบข้อมูลหรือการเปลี่ยนแปลงโปรแกรมการฝึกผู้ป่วยจากเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ได้ข้อมูลที่สอดคล้องและตรงกัน

6.8. ข้อมูลที่ได้จากกระบวนการเสริมสร้างพลังอำนาจแก่ผู้ดูแล ควรมีการเก็บรวบรวมข้อมูลและมีการส่งต่อข้อมูลกับบุคลากรในทีมฟื้นฟูที่เกี่ยวข้องรับทราบ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการฟื้นฟูสภาพผู้ป่วยและเตรียมผู้ดูแลผู้ป่วย

6.9. ระยะการเสริมสร้างพลังอำนาจในสัปดาห์ที่ 2- 3 ซึ่งเป็นขั้นตอนที่ผู้ดูแลปฏิบัติการจัดการกับปัญหาตามแนวทางที่ตัดสินใจเลือกผู้ดูแลอาจยังไม่สามารถจัดการกับปัญหาได้สำเร็จ หรืออาจรู้สึกท้อแท้ การความเครียด ในการดำเนินกิจกรรมซึ่งส่งผลให้ผู้ดูแลเกิดการพึ่งพาผู้ศึกษามากเกินไป ผู้ศึกษาจะต้องทำให้ผู้ดูแลเกิดความมั่นใจ สามารถคิด ตัดสินใจ และแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง ดังนั้นในระยะที่ผู้ดูแลมีความเครียดและมีปัญหาในการดูแลมาก ผู้ศึกษาจะให้คำปรึกษาแก่ผู้ดูแลทันที หรือช่วยเหลือการปฏิบัติกิจกรรมการดูแลผู้ป่วยแทนเช่น การกระตุ้นการกลืน การฝึกทักษะการดูแลผู้ป่วยให้กับสมาชิกในครอบครัวเพิ่มเพื่อให้บุคคลในครอบครัวเข้ามาช่วยเหลือดูแลผู้ป่วยแทนผู้ดูแลหลัก และติดตามเยี่ยมถึงขั้น จนผู้ดูแลมีความเครียดและปัญหาน้อยลง ผู้ศึกษาใช้กลยุทธ์ในการให้ผู้ดูแลสะท้อนคิดพิจารณาด้วยตนเอง เพื่อให้ผู้ดูแลสามารถวิเคราะห์หาแนวทางแก้ไขปัญหาค้นพบได้ และการให้แรงเสริมทางบวก เช่น กำลังใจ คำชมเชย

โดยกระบวนการช่วยให้ผู้ดูแลพัฒนาความสามารถในการดูแลผู้ป่วยและตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพและนำไปสู่การคงไว้ซึ่งการปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพ ปฏิบัติแต่เดิมเป็นการสอนหรือฝึกทักษะผู้ดูแลที่เจ้าหน้าที่คิดว่าเป็นความรู้หรือทักษะที่ผู้ดูแลทุกคนควรได้รับ จึงส่งผลให้ผู้ดูแลได้รับความรู้หรือฝึกทักษะ โดยขาดความเข้าใจที่ชัดเจนไม่ทราบว่าทำต้องปฏิบัติอย่างไร เจ้าหน้าที่แนะนำจึงไม่เห็นถึงความสำคัญในการปฏิบัติกิจกรรมการดูแลหรือหยุดกระทำ เมื่อรู้สึกว่ามีอาการดีขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. การนำแนวปฏิบัติทางคลินิกนี้ไปใช้ควรมีการพร้อมของบุคลากรที่เกี่ยวข้องในด้านความรู้ เรื่องโรคหลอดเลือดสมองการประเมินสภาพร่างกายผู้ป่วย การฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมอง การเสริมสร้างพลังอำนาจเพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันและตระหนักถึงความจำเป็นและให้ความร่วมมือในการใช้แนวปฏิบัติ

2. พยาบาลผู้แนวปฏิบัติทางคลินิกเพื่อเสริมสร้างพลังอำนาจแก่ผู้ดูแลผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมอง ควรมีทักษะในการสื่อสารและเป็นผู้ฟังที่ดี

3. นำแนวปฏิบัติทางคลินิกเพื่อเสริมสร้างพลังอำนาจแก่ผู้ดูแลผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองไป บรณาการเข้ากับกระบวนการพยาบาลเพื่อให้หน่วยงานมีการดำเนินการพยาบาลผู้ป่วยและผู้ดูแลผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

4. ควรมีการพัฒนาแนวปฏิบัติทางคลินิกเพื่อเสริมสร้างพลังอำนาจแก่ผู้ดูแลผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองไปทำการวิจัยโดยการเพิ่มจำนวนประชากรที่ศึกษา มีกลุ่มควบคุมกลุ่มทดลองและเพิ่มระยะเวลาในการติดตามประเมินผล

5. เผยแพร่แนวปฏิบัติทางคลินิกเพื่อการเสริมสร้างพลังอำนาจแก่ผู้ดูแลผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองสู่ระดับหน่วยงานเครือข่ายพยาบาลผู้ดูแลผู้ป่วยและครอบครัวผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมอง และตีพิมพ์ในวารสารบทความวิชาการทางการแพทย์เพื่อให้เกิดการนำไปใช้ในวงกว้างต่อไป